

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління і адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

**«Реалізація державної політики у сфері соціального захисту
населення»**

Студента 4 курсу, 12 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Лисенко Анна
Андріївна

(підпис студента)

Науковий керівник
доктор економічних
наук, доцент

Ладонько
Людмила
Степанівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми,
кандидат економічних наук,
доцент

Головня Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2020

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології
Кафедра публічного управління та адміністрування
Освітній ступінь бакалавр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціалізація «Публічне управління та адміністрування»

Затверджую
Завідувач кафедри
публічного управління та
адміністрування

«17» червня 2020р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентки

Лисенко Анни Андріївни

Науковий керівник роботи Ладонько Людмила Степанівна

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи:
«Реалізація державної політики у сфері соціального захисту населення»

Затверджена наказом ректора від «27» лютого 2020р. № 757

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 15.05.2020
3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту):

Мета роботи (проекту): дослідження проблем реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення в Україні та визначення шляхів їх вирішення у контексті соціально-економічного розвитку держави.

Об'єкт дослідження: процес реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.

Предмет дослідження: теоретико-методичні підходи до дослідження змісту та тенденцій реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

1.1. Теоретичний аспект державної політики у сфері соціального захисту населення

1.2. Механізм реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

2.1. Система соціального захисту населення України

2.2. Визначення проблемних питань реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення України та шляхів їх вирішення

5. Календарний план виконання роботи:

№	Назва етапів роботи	Термін виконання	
		за планом	фактично (відмітка керівника)
1.	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 27.02.2020	27.02.2020
2.	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 10.03.2020	10.03.2020
3.	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 01.04.2020	01-05.04.2020
4.	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 15.04.2020	20.04.2020
5.	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	До 15.05.2020	15-20.05.2020
6.	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 25.05.2020	25.05.2020
7.	Зовнішнє рецензування ВКР	До 01.06.2020	01-05.06.2020
8.	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	05-10.06.2020	05-10.06.2020
9.	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 15.06.2020	До 15.06.2020
10.	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання « 02 » березня 2020 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) :
Ладонько Л.С. _____

8. Керівник проектної групи (гарант освітньої програми)

Головня Ю.І.

9. Завдання прийняв до виконання студент : Лисенко А.А.

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Розкриваючи дану тему, потрібно пам'ятати, що Україна має бути самостійною, демократичною державою, творення якої поєднує соціальну, національну і політичну ідеї навколо її громадянина.

Модель соціального устрою в Україні повинна забезпечити: свободу, справедливість, братерство та творчу солідарність людей. У країні мають бути: економічна, політична й ідеологічна багатогранність; пріоритет прав і свобод людини; рівноправність усіх форм власності і господарювання; соціально орієнтована ринкова економіка; парламентсько-президентська модель державного правління з широкими повноваженнями регіонів, де управління місцевими справами реалізовуватиметься населенням і органами, що ним обираються.

Нажаль, у даній роботі ці теоретико-методичні аспекти майже не розкриті. Крім того, до недоліків роботи можна віднести:

1. Поверхневий аналіз умов та результатів функціонування діючої системи соціального захисту населення України та його механізму.
2. Запропоновані рішення та практичні рекомендації є недостатньо обґрунтованими і не підкріплені власними висновками.
3. Є певні зауваження до оформлення роботи, зокрема літературних джерел.

Не зважаючи на надані зауваження, вважаю, що випускна кваліфікаційна робота може бути допущена до захисту, а її автор, Лисенко Анна Андріївна, на присвоєння ступеня бакалавр зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Ладонько Людмила Степанівна

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист: Головня Юлія Ігорівна

(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студентки

Лисенко А.А. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми):

Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри:

Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

« 17 » червня 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ.....	5
1.1. Теоретичний аспект державної політики у сфері соціального захисту населення.....	5
1.2. Механізм реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.....	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ.....	14
2.1. Система соціального захисту населення України.....	14
2.2. Визначення проблемних питань реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення України та шляхів їх вирішення.....	21
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28
ДОДАТКИ.....	31

ВСТУП

Актуальність дослідження. Соціальний захист населення стає актуальнішим саме тоді, коли суспільство, країна переживають важкі періоди, коли різко загострюються соціальні проблеми. Причому їх рішення залежить, перш за все, від можливостей матеріальної (фінансової) бази соціальної роботи, а також від суті і змісту державної соціальної політики.

Система соціального захисту є сферою життєво важливих інтересів населення, якісні і кількісні характеристики якої свідчать про рівень соціального, економічного, правового і культурного розвитку держави і суспільства. Особливості організації національної системи соціального захисту багато в чому визначають порядок в країні, ступінь згоди в суспільстві, а також стійкість і динаміка економічного і соціального розвитку. Це обумовлює актуальність обраної проблеми.

Що стосується України, то за період становлення її державності система соціального захисту населення зазнала кардинальних змін від пострадянської системи «зрівнювання» до європейської системи «диференціації». Проте, на думку багатьох науковців, в даній сфері відбулися суто теоретичні зміни, які пов'язані з методами залучення джерел фінансування та механізмом здійснення соціальних виплат. Перед Україною постали розширені зобов'язання щодо дотримання міжнародних соціальних стандартів, які вимагають диверсифікації каналів проведення соціальних виплат та делегування частини соціальних функцій центрального уряду домогосподарствам та корпоративному сектору. На даний час всі держави члени Ради Європи ратифікували Європейську соціальну хартію, Україна підписала Європейську соціальну хартію 7 травня 1996 р. і тільки Законом України від 14 вересня 2006 р. № 137V ратифікувала цей документ.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади державного управління у сфері соціального захисту, його механізми, шляхи вирішення ключових питань реалізації соціальної політики досліджували

українські вчені: В. Бакуменко, М. Білинська, Н. Борецька, Н. Власенко, О. Власюк, І. Гнибіденко, В. Гошовська, О. Дікової-Фаворська, І. Калачова, А. Колота, М. Кравченко, І. Курило, О. Лебединська, Е. Лібанова, В. Мамонова, О. Новікова, О. Палій, О. Піщуліна, А. Попок, Ю. Саєнко, В. Скуратівський, В. Трощинський, А. Халецька, І. Хожило та ін.

Метою роботи є дослідження проблем реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення в Україні та визначення шляхів їх вирішення у контексті соціально-економічного розвитку держави.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення наступних завдань:

1. Узагальнення теоретичних основ державної політики у сфері соціального захисту населення.
2. Встановлення особливостей реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.
3. Дослідження системи соціального захисту населення України.
5. Виявлення проблемних питань реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення в Україні та шляхи їх вирішення.

Об'єктом дослідження є процес реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.

Предметом дослідження є теоретико-методичні підходи до дослідження змісту та тенденцій реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.

Методологія дослідження. Під час підготовки роботи були застосовані наступні методи дослідження: порівняння, узагальнення та аналіз.

Практичне значення роботи полягає в проведенні аналізу шляхів реалізації державної політики у сфері соціального захисту.

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних та додатків. Основний обсяг роботи становить 30 сторінок. Робота містить 2 рисунки, 4 таблиці.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

1.1. Теоретичний аспект державної політики у сфері соціального захисту населення

Система соціального захисту населення останніми роками все більш виразно виділяється як самостійний і надзвичайно важливий напрям реалізації державної соціальної політики, що має свою ідеологію, чітко виражену вертикальну структуру і систему управління, форми і технології реалізації, правову, фінансову, кадрову, науково-методичну, матеріально-технічну і інформаційно-аналітичну основи. Категорія «соціальний захист», як і переважна більшість понять соціально-гуманітарного профілю, трактується в науці вельми різноманітно. Пропоновані вченими визначення відрізняються і змістом, і широтою (багато авторів спочатку формулюють поняття в двох значеннях слова - широкому і вузькому). Одні дослідники намагаються показати, кого він захищає, другі - хто захищає, треті - як захищає, четверті - за яких обставин захищає, п'яті - з якою метою захищає і т. ін. При цьому дуже небагато намагаються відповісти на питання «Від чого захищає?», хоч сама логіка аналізованого терміну вимагає відповіді в першу чергу саме на це питання. Головним чином соціальний захист спрямований захищати від безробіття та від соціальних ризиків.

В Енциклопедії державного управління наводиться наступне визначення: соціальний захист - це комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення добробуту кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах [3, с.270].

На сьогодні категорію «соціальний захист» закріплено в Конституції України. Вона містить у собі право на забезпечення громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника,

безробіття з незалежних від них обставин, по старості та в інших випадках. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, яке здійснюється за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, бюджетних та інших джерел соціального забезпечення, а також створенням мережі державних, комунальних (муніципальних), приватних закладів для догляду за непрацездатними громадянами [2].

Предметом категорії «соціальний захист» є соціально-економічні відносини, сутнісні зв'язки і інтереси соціальних суб'єктів (працівників і працедавців), громадських організацій і держави з приводу захисту працівників і членів їх сімей від чинників, що знижують якість життя, перш за все трудового, і соціальний статус сім'ї працівника. Найчастіше при визначенні соціального захисту у вітчизняній літературі дослідники спираються на такі категорії, як заходи, дії, заходи, зокрема їх комплекси, системи, іноді підкреслюючи, що вони є державними. Найчастіше в наукових публікаціях, у нормативній літературі соціальний захист ототожнюється з матеріальною допомогою, милосердям переважно у відношенні якнайменше соціально захищених і вразливих верств населення.

Узагальнюючи теоретико-методологічні підходи до категорії «соціальний захист», [4, 5, 7] ми можемо визначити її як комплексну систему соціально-економічних відносин, що є складовою частиною соціально-економічної політики держави, націленої на підтримку матеріальної і духовної основи життєдіяльності громадян. Соціальний захист виражає відносини між економічними суб'єктами з приводу ліквідації бідності в суспільстві, поліпшення умов життя і розвитку особистості; є механізмом вирішення протиріч між економічною ефективністю і соціальною справедливістю.

Також розглянемо підходи до визначення державної політики соціального захисту населення, які наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення терміну «державна політика соціального захисту населення»

Визначення	Автор
Державна політика соціального захисту населення – це комплекс-організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах	О. Стиценко
Державна політика соціальний захисту населення – невід’ємна складова політики держави, відповідальної за добробут, розвиток і безпеку своїх громадян	В. Москаленко
Державна політика соціального захисту населення – це система державного гарантування прав громадян України на матеріальне забезпечення у разі їх повної або часткової втрати працездатності, годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших умовах передбачених законодавством	Н. Британська
Державна політика соціального захисту населення – сукупність заходів, що здійснюються у суспільстві для забезпечення суспільно нормативних умов матеріального та духовного життя усіх членів суспільства	В. Лагутін
Державна політика соціального захисту населення – забезпечення соціальної безпеки, яка одночасно є системоутворюючим чинником соціального захисту	О. Новікова
Державна політика соціального захисту населення – система соціальних та економічних прав та гарантій, що закріплюються законодавчо державою і реалізуються її соціальною політикою	Н. Борецька

Джерело: Розроблено на основі опрацювання [10; 11; 13; 20; 22; 25]

На основі аналізу існуючих підходів, можна зробити висновок, що державна політика соціального захисту населення – це комплекс заходів з надання матеріальної допомоги малозабезпеченим верствам населення або тим, хто постраждали внаслідок певних непередбачуваних обставин.

Важливе методологічне значення для аналізу сутності соціального захисту населення має виділення суб’єктів її відносин і об’єктів, з приводу яких складаються відносини соціального захисту.

Під об’єктом соціального захисту слід розуміти різні суспільні, професійні, територіальні, соціальні групи людей в межах конкретних організацій або систем (освіти, охорони здоров’я, культури, праці, спортивно-оздоровчих комплексів) або групи людей, об’єднані відповідно

до свого соціального становища в суспільстві, а також все суспільство в цілому і кожного окремого його індивіда.

Суб'єктами відносин соціального захисту, на нашу думку, виступають: держава як виразник суспільних інтересів у сфері соціального захисту; працедавці (окремі підприємства, підприємці; індивіди, які можуть здійснювати різні заходи щодо самозахисту в певних умовах); різні громадські об'єднання і організації (наприклад, спілка підприємців, професійні спілки, товариства сліпих і т.д.).

Оскільки об'єктами та суб'єктами соціальної політики виступають з однієї сторони державні інститути, а з іншої – населення країни, то доцільно розглядати комплексну систему соціального захисту як державний інститут опіки найменш захищеного прошарку населення. Таким чином, соціальний захист в Україні реалізується через матеріальне забезпечення економічно активного населення (шляхом соціального страхування); пенсійне забезпечення; соціальну допомогу найбільш вразливим категоріям; матеріальну допомогу сім'ям з дітьми; компенсації, індексації та пільги населенню; соціальне обслуговування тощо. Таким чином, соціальний захист здійснюється за допомогою соціального забезпечення та соціальної допомоги.

Основні завдання соціального захисту: забезпечення максимально можливої стабільності в соціально-економічному стані людей; захист від чинників, що знижують життєвий рівень; створення умов, що дозволяють громадянам отримати робоче місце; формування сприятливих умов праці для найнятих робітників; захист їх від негативних впливів виробництва; надання матеріальної допомоги тим, кому через об'єктивні обставини вона необхідна.

Таким чином, ми вважаємо, що система соціального захисту, що формується і функціонує в суспільстві, яке трансформується, повинна бути націлена на:

1) пріоритетність проблем соціальної захищеності населення, збільшення ролі особистого трудового внеску в задоволення людських потреб населення і, отже, ліквідацію утриманства;

2) формування нового механізму обґрунтування і реалізації соціальної політики, який припускає поетапний перехід від державного патерналізму до соціального партнерства.

Розглянувши теоретичний аспект державної політики у сфері соціального захисту населення можна сказати, що держава має всі передумови та сформований комплекс заходів для подальшого розвитку державних програм соціального захисту. Держава готова допомагати тим, хто дійсно потребує допомоги у формі грошових виплат, розміри яких передбачені низкою законодавчих та нормативно-правових актів.

1.2. Механізм реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення

Державна і муніципальна соціальна політика реалізується через соціальне планування і управління за допомогою системи соціальних заходів і програм, що проводяться центральними та місцевими органами. Найважливішим механізмом реалізації соціальної політики держави є система державних мінімальних соціальних стандартів. Соціальний стандарт – мінімально необхідний рівень задоволення соціальних потреб населення. До гарантованих державою соціальних стандартів належать:

- мінімальний рівень оплати праці;
- мінімальний рівень соціальних пенсій та інших соціальних виплат;
- обов'язкові стандарти і програми, в межах яких освіта є безкоштовною;
- перелік лікувально-профілактичних послуг, що надаються за рахунок бюджетних коштів.

Мінімальні соціальні стандарти покликані встановити ті порогові значення соціальних благ для людини, нижче яких опускатися не можна. Цей «стандартний» рівень соціальних благ, гарантованих кожній людині, повинен бути доступним за ціною або взагалі безкоштовним для споживача, тобто частково або повністю сплаченим з бюджетних і позабюджетних коштів.

Соціальні стандарти виражаються через соціальні норми. Соціальні норми - єдині або групові для однорідних територій заходи соціальних потреб. Приклади соціальних норм:

- норма забезпеченості населення установами соціально-культурної сфери;
- норми наповнюваності шкільних класів та груп у дитячих дошкільних установах;
- норми забезпечення населення окремими соціальними послугами;
- норми кадрового та матеріального забезпечення при наданні соціальних послуг [6].

Міністерство соціальної політики України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері праці та соціальної політики, соціального захисту, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання насильству в сім'ї, соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, зокрема забезпечення їх психологічної реабілітації, санаторно-курортного лікування, технічними та іншими засобами реабілітації, житлом, надання освітніх послуг, організація поховання, соціальна та професійна адаптація військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби, та учасників антитерористичної операції.

Основними завданнями Міністерства соціальної політики відповідно до Положення про міністерство є [30]:

- 1) забезпечення формування та реалізація державної політики:

- у сфері соціальної політики, загальнообов'язкового державного страхування, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання насильству в сім'ї, протидії торгівлі людьми, а також відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання гуманітарної допомоги, соціальних послуг особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самотійно їх подолати;

- щодо соціального захисту, зокрема осіб з інвалідністю, ветеранів праці, ветеранів військової служби, жертв нацистських переслідувань, дітей війни та жертв політичних репресій.

2) забезпечення формування та реалізація державної політики:

- щодо пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;

- щодо соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби;

- щодо здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування в частині призначення, нарахування та виплати допомоги, компенсацій, надання соціальних послуг та інших видів матеріального забезпечення з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб;

- щодо забезпечення державних соціальних стандартів та державних соціальних гарантій для населення;

- щодо здійснення державного контролю за додержанням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та з питань захисту прав дітей.

3) здійснення в межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Завдання Міністерства соціальної політики – доступність соціальних сервісів у містах та об'єднаних територіальних громадах.

До інших органів управління у сфері соціального захисту населення належать парламент, глава держави та уряд, а саме: Президент України, Верховна рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування.

Повноваження Президента України у сфері соціального захисту населення полягають, в першу чергу, у виданні відповідних указів. Президент України також дає доручення органам виконавчої влади та користується правом законодавчої ініціативи. Також Президент за подання Прем'єр-Міністра України призначає міністра соціальної політики України, голову управління Пенсійного фонду України, керівників інших центральних органів виконавчої влади, голів місцевих державних адміністрацій, які забезпечують реалізацію державної політики щодо соціального захисту населення, він же припиняє і їх повноваження.

Повноваження Верховної Ради України у сфері соціального захисту полягають у: внесенні змін до Конституції України; прийнятті законів, постанов та інших актів; затвердженні Державного бюджету; затвердженні загальнодержавних програм соціального розвитку.

Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері соціального захисту: забезпечення здійснення соціальної політики; виконання Конституції і законів України в усіх сферах суспільного життя, у тому числі й у сфері соціального захисту населення; забезпечення внутрішньої політики держави; вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод громадян; забезпечення проведення політики у сферах праці та зайнятості, соціального захисту; розроблення і здійснення загальнодержавних програм соціального розвитку; координує роботу Міністерства соціальної політики України.

Органи виконавчої влади в регіонах разом з органами місцевого самоврядування складають регіональну систему управління соціальним захистом населення. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого

самоврядування, як суб'єкти управління соціальним захистом населення, забезпечують на регіональному і місцевому рівнях реалізацію державної політики та виконання регіональних програм соціального захисту населення.

Таким чином, в Україні створено цілісну систему органів державної влади та місцевого самоврядування, які забезпечують формування і реалізацію державної політики та здійснюють відповідні функції державного управління у сфері соціального захисту населення. При правильній координації дій та за умови достатнього обсягу фінансування можна припустити, що державна соціальна політика в Україні має шанси на успіх.

В Україні також створено цілісний механізм реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення, який спрямований на покращення рівня життя певної категорії людей, які потребують цього. Даний механізм включає:

- захист малозабезпечених верств населення;
- захист тих, хто втратив роботу;
- захист працівників, що мають невисокі доходи.

Держава застосовує механізм соціального захисту населення, який спрямований на протидію зниження життєвого рівня населення в умовах ринкової економіки шляхом: працевлаштування, допомоги з безробіття, індексації грошових доходів, встановлення мінімального бюджету, надбавка до пенсії донорам, пільги дітям війни, пільги жертвам нацистських переслідувань, пільги дітям чорнобильців, пільги ветеранам війни, фінансування сільських закладів охорони здоров'я та культури, надбавка до пенсії працюючим пенсіонерам, допомога інвалідам, пільги сільським медичним та фармацевтичним працівникам, допомога на дитину, допомога бездоглядним та безпритульним, пільги багатодітним матерям, виплата і нарахування аліментів, ліквідація дискримінації за статевою ознакою, турбота про інвалідів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

2.1. Система соціального захисту населення України

Соціальний захист населення – це комплекс суспільно-економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо).

Складові системи соціального захисту населення:

- система соціального страхування, пов'язана з трудовою діяльністю (пенсії, допомога у випадку тимчасової непрацездатності й безробіття, одноразові грошові виплати) та соціальні пенсії;
- система допомоги сім'ям з дітьми;
- адресні соціальні допомоги малозабезпеченим верствам населення;
- житлові субсидії;
- компенсації та пільги громадянам, які потерпіли від техногенно-екологічних і природних катастроф.

Динаміку соціального страхування наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка показників соціального страхування від нещасного випадку
за 2017-2019 рр., %

Назва показника	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення (+,-) звітної періоду	
				2018	2019
Співвідношення мінімальної допомоги до прожиткового мінімуму	44,66 %	44,66 %	76,52 %	-	31,85
Рівень нещасних випадків	9,10 %	9,20 %	9,40 %	0,10 %	0,20 %
Коефіцієнт співвідношення кількості нещасних випадків до нормального стану	1,73 %	1,74 %	1,54 %	0,01 %	-0,20 %

Джерело: розроблено на основі [9]

Аналізуючи дані табл. 2.1, видно, що показник співвідношення мінімальної допомоги по безробіттю до прожиткового мінімуму збільшився у 2019 році порівняно з 2018 роком на 31,85%, що пов'язано зі збільшенням допомоги пов'язаної з нещасними випадками у 2019 році до 1160 грн. Рівень страхових нещасних випадків у 2019 році становив 56,3%, а у 2018 році – 56,7%. Дані Державної служби статистики свідчать про те, що рівень нещасних випадків в Україні збільшується протягом останніх років, що характеризує критичну ситуацію. Так, протягом 2017–2019 років рівень нещасних випадків збільшився на 0,3%, тому відповідно у 2017 році даний показник становив 9,1%, у 2019 році його розмір склав 9,4% [15]. Показник співвідношення кількості нещасних випадків до нормального стану у 2019 році зменшився на 0,2 порівняно з 2018 роком.

Статистику по розміру отриманої соціальної допомоги по безробіттю наведено в таблиці:

Таблиця 2.2

Розмір соціальної допомоги в Україні за 2017-2019 рр.

Показники	2017		2018		2019	
	К-ть осіб	Сума млн.грн	К-ть осіб	Сума млн.грн	К-ть осіб	Сума млн.грн
1. Надання державної соціальної допомоги сім'ям з дітьми», всього	55292	318,9	57810	474,5	58337	574,0
у т.ч.						
- вагітність	926	5,4	707	6,7	720	8,0
- народження дитини	16781	211,1	18520	257,8	19152	320,8
- по догляду за дитиною	30957	75,6	31729	172,1	3145	202,3
- опіка чи піклування	505	8,8	514	12,8	502	14,2
2. Надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям	4397	39,9	3869	45,2	4512	61,4
3. Надання державної соціальної допомоги дітям, чиї батьки ухиляються від аліментів	1098	3,6	1274	6,2	1494	8,1
4. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам	9345	71,5	10277	102,7	1118	120,0

Джерело: розроблено на основі [15]

Соціальне страхування – це система соціального захисту, задача якого – забезпечити реалізацію конституційного права економічних активів громадян на матеріальне забезпечення в старості, у випадку захворювання, повної або часткової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття.

За 2019 рік прийнято від страхувальників заяв-розрахунків для фінансування матеріального забезпечення для більше, ніж 2,4 млн. застрахованих осіб на суму 14, 4 млрд. грн., що на 1, 85 млрд. грн., або 14, 8% більше порівняно з 2018 роком. У тому числі на:

- допомогу по тимчасовій непрацездатності – 9 803, 9 млн. грн. або 68,1 % суми витрат на матеріальне забезпечення;
- допомогу по вагітності та пологах – 4 555, 2 млн.грн., що становить 31, 6% суми витрат на матеріальне забезпечення;
- допомогу на поховання – 44, 2 млн. грн. (0,3 %).

Витрати на допомогу по тимчасовій непрацездатності за 2019 рік порівняно з 2018 роком збільшились на 1 341,4 млн. грн., або на 15,9 відсотка. При цьому, загальна кількість днів тимчасової непрацездатності зменшилась на 8% і становить 34 839 574 днів. Середньоденний розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності за 2019 рік склав 281,40 грн. проти 223,42 грн. за 2018 рік, тобто зріс на 26 відсотків.

В умовах розбудови української державності та розвиток ринкових відносин потребують гарантій соціального захисту усі прошарки населення України особливо пільгові категорії громадян.

Виникає зростання потреби в ефективному соціальному захисті, що викликане погіршенням добробуту населення в умовах економічних і соціальних перетворень при переході до ринкового розвитку суспільства, коли значна кількість людей поставлена на межу виживання. Поглиблюється соціальне та майнове розшарування, що призводить до розбалансування можливостей вдоволення основних соціальних потреб населення. Продовжують залишатись низькими рівень та якість життя.

За останні роки збільшилася майже вдвічі кількість пенсіонерів за віком, безпритульних і нужденних, що вимагає від держави забезпечення соціальних гарантій та організації ефективної соціальної підтримки цих верств.

Важливе місце у системі державного соціального захисту займає соціальна допомога. Це турбота держави про громадян, які потребують підтримки, сприяння у зв'язку з віком, станом здоров'я, спеціальним станом та малозабезпеченістю. Отже, завданням соціальної допомоги є полегшення матеріального стану людей незалежно від їх трудової діяльності.

Соціальний захист в Україні реалізується через матеріальне забезпечення економічно активного населення (шляхом соціального страхування); пенсійне забезпечення; соціальну допомогу найбільш вразливим категоріям; матеріальну допомогу сім'ям з дітьми; компенсації, індексації та пільги населенню; соціальне обслуговування тощо. Таким чином, соціальний захист здійснюється за допомогою соціального забезпечення та соціальної допомоги.

На шляху розвитку України до європейського рівня життя необхідно забезпечити достатній рівень соціального захисту населення. Сьогодні Україна вибрала політику спрямовану на прийняття європейських норм в українське законодавство, що дозволить стабілізувати економіку, створити умови нормативно-регуляторної бази та змінити соціальну захищеність громадян, створивши високий рівень якості життя в країні.

Поліпшення соціального захисту населення шляхом впровадження ефективних програм, сприяє поліпшенню життєдіяльності населення і стабілізує суспільство. Соціальний захист має системний характер - у вигляді законодавче встановлених постійних грошових виплат, компенсацій з державного або місцевого бюджетів і періодичний - у вигляді одноразової грошової або матеріальної допомоги з різних фондів або окремих осіб, тощо. Велике значення має соціальний захист товаровиробників, які своєю працею створюють споживні вартості для розвитку добробуту країни.

Розвиток України в сучасних умовах потребує орієнтуватися на європейські стандарти, будувати соціально - економічну політику держави та дії уряду її реалізації спрямований на покращення рівня життя. Соціальний захист в якому населення надійно захищено, це впевнений крок для досягнення процвітання країни та її суспільства. Питання соціального захисту населення на шляхах розвитку євроінтеграційних процесів є дуже актуальним, від нього залежить рівень життя та добробуту суспільства, духовне, матеріальне, соціальне благо, які впливають та підбурюють до зайнятості населення.

Проаналізувавши фінансування соціальної сфери на місцевих та державному рівнях, необхідно зазначити, що за 2017-2019 рр. найбільший обсяг коштів спрямовувався на фінансування освіти, соціальний захист та медицину. Видатки на соціальний захист з місцевих бюджетів в 2019 р. становлять 42% загального обсягу фінансування у порівнянні з 2017 р – 30%, відповідно з державного бюджету – 6,5 % у 2019 р. та 5 % у 2017 р. Проте, обсяги державного фінансування не є достатніми для реформування системи соціального захисту населення. Найменше фінансуються комунальне господарство та культурний розвиток – 5% загального обсягу фінансування у 2019 р. та 3,5 % – 2017 р. з державного бюджету, а також 7% у 2019 р. та 8% у 2017 р. з місцевих бюджетів. Їх обсяг залишається на критичному рівні не зважаючи на всі зусилля влади модернізувати дані структурні елементи (напрями) соціальної сфери.

Розглянемо питому вагу кожного компонента в структурі доходів населення України за 2017-2019 рр., %. Питома вага заробітної плати в структурі доходів населення становила 41,8 %. Доходи у вигляді прибутку та змішаного доходу склали 18,2 %, одержані доходи від власності – 4,1 %, а соціальні допомоги та інші одержані поточні трансфери – 35,9 %.

Результат аналізу обсягів соціального фінансування свідчить проте що система соціального захисту населення не є ефективною, оскільки не повністю забезпечує потреби окремих мало захищених верств населення, що

вимагає їхньої реструктуризації. Найпершим кроком в реформах є зміна базових існуючих параметрів соціальної захищеності населення.

Щодо кількості учасників, то станом на 01.01.2019 р. в Україні адресну допомогу отримали 345,9 тис. малозабезпечених сімей з яких 122,5 тис. багатодітних сімей. Продовжуються виплати на кожну дитину в малозабезпеченій сім'ї у розмірі 250 грн. віком до 13 років та 500 грн. – віком до 18 років. Відповідно до поправок Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 06.12.2016 № 1774-VIII» передбачено, що деякі пільги, до яких відносяться надання житлових субсидій, на проїзд та зв'язок, можуть виплачуватися у грошовій формі у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України [9]. Допомога на дітей з інвалідністю підвищилася від 173 до 415,65 грн. У 2019 році на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації затверджено видатки у сумі 1085,4 млн грн.

Проте, більшість соціально-незахищених громадян потребують удосконалення програм соціального захисту, з цією метою протягом 2012-2016 рр. проведено ряд законодавчих, територіальних та фінансових реформ. У 2013-2016 роках прийнято та затверджено наказами Мінсоцполітики та зареєстровано в Мін'юсті 19 державних стандартів соціальних послуг, з яких ряд – у 2016 р.

Згідно з ЗУ «Про соціальні послуги» [3] - соціальні послуги поділяються на послуги, спрямовані на:

- 1) соціальну профілактику - запобігання виникненню складних життєвих обставин та/або потраплянню особи/сім'ї в такі обставини;
- 2) соціальну підтримку - сприяння подоланню особою/сім'єю складних життєвих обставин;
- 3) соціальне обслуговування - мінімізацію для особи/сім'ї негативних наслідків складних життєвих обставин, підтримку їх життєдіяльності, соціального статусу та включення у громаду.

Оцінку якості соціальних послуг було складено за особистим опитуванням рецензентів (50 чоловік) яка наведена у додатку Б.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що більшість респондентів залишилися незадоволеними якістю надання соціальних послуг. Найбільшу кількість позитивних оцінок отримав пункт «Повага до гідності отримувача соціальної послуги». Оцінку «задовільно» найбільше респондентів поставили професійності надання соціальних послуг, що свідчить про некомпетентність великої кількості працівників у сфері соціального захисту населення. Найбільше незадовільних оцінок отримав пункт «Своєчасність», що демонструє велику кількість бюрократичних процесів у даній сфері та небажання швидко виконувати свою роботу.

Говорячи про досконалість системи надання соціальних послуг можна навести як позитивні, так і негативні аспекти. До позитивних відносяться:

- заміна підходу до надання соціальних послуг;
- звернутися щодо необхідності надання соціальних послуг відтепер може не лише особа, яка потребує послуг або її законний представник, а також інші особи, які діють в інтересах особи, яка потребує послуг;
- створення Реєстру отримувачів та надавачів соціальних послуг;
- запровадження переліку 17 базових послуг, які надаються органами місцевого самоврядування;
- встановлення нової класифікації соціальних послуг, а саме – поділ на соціальну профілактику, соціальну підтримку та соціальне обслуговування;
- впровадження нових механізмів соціальних послуг: ведення випадку та екстрене (кризове) надання соціальних послуг.

Із негативних аспектів можна виділити лише два:

- ставить під загрозу захист прав громадян щодо доступу до соціальних послуг;
- спричиняє можливість прийняття рішень, які суперечать законодавству, що, у свою чергу, може мати негативний наслідок для органів місцевого самоврядування та інших установ.

2.2. Визначення проблемних питань реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення України та шляхів їх вирішення

Сучасний стан державного соціального захисту осіб з інвалідністю характеризують такі особливості: невідповідність сучасному стану розвитку суспільства, держави; відсутність належного та системного державного управління з питань соціального захисту; невідповідність стратегії щодо децентралізації влади; відсутність належного та системного правового регулювання відносин з питань державного соціального захисту; невідповідність окремих видів соціального захисту прожитковому мінімуму; відсутність механізмів інформаційно-правової, роз'яснювальної роботи щодо осіб з інвалідністю з питань видів державного соціального захисту; складність механізмів щодо реалізації, гарантування та правової охорони прав у державному соціальному захисті; складність механізмів державного нагляду та громадського контролю.

Розмір і форма одержуваної допомоги повинні бути такими, щоб вони могли реально змінити становище сім'ї. І, зрозуміло, не можна не погодитися з твердженням, що «ідеальна модель» адресної соціальної допомоги може залишитися суто теоретичним побудовою, якщо не буде підтримана інноваціями і реформами, що зачіпають всі аспекти роботи щодо соціальної підтримки населення.

Цілі соціальної політики перехідного періоду на шляху євроінтеграції доцільно визначити наступні: наповнення реформ соціальним змістом; розвиток демократії, забезпечення прав і свобод, формування громадянського суспільства; активізація соціальної ролі держави, відпрацювання механізму взаємодії держави і суспільства в соціальній сфері; забезпечення гідних і безпечних умов життя та праці, зростання добробуту громадян; створення кожній людині можливостей реалізувати її здібності, одержувати дохід відповідно до результатів праці, компетентності, таланту; стимулювання мотивації до трудової та підприємницької діяльності, становлення середнього класу; забезпечення відтворення населення,

оптимізація ситуації на ринку праці; гармонізація відносин між різними соціальними групами, формування почуття соціальної солідарності.

Поліпшення соціальної сфери можливо почати з реформування способу надання соціальних допомог, тобто зробити акцент на адресність допомоги, яка повинна забезпечити ефективність допомоги, саме тим, хто дійсно її потребує. Перехід до адресності повинен супроводжуватися зниженням витрат і підвищенням ефективності бюджетних витрат на соціальну сферу. Досягти цього можна, зокрема, шляхом впровадження конкурсного фінансування. Потрібно демонополізація комплексу галузей соціальної сфери, щоб захистити права споживачів послуг за допомогою економічних механізмів на противагу неефективно діючими механізмами адміністративним. Для надання адресної соціальної допомоги необхідно виділити чотири етапи:

- оцінка доходів і матеріального стану сім'ї;
- виявлення причин, через які сім'я потрапила в число малозабезпечених;
- підбір індивідуального «пакета послуг» (цільові субсидії, консультування, рекомендації щодо підвищення доходу сім'ї, включаючи трудову допомогу тощо), взаємодія з громадськими організаціями, які беруть участь у наданні необхідних соціальних послуг
- (перенавчання, реабілітаційні заходи і т. п.);
- оцінка ефективності допомоги, «зворотний зв'язок».

Працівникам органів соціального захисту населення необхідно врахувати, що при наданні соціальної допомоги обов'язково повинні застосовуватися такі форми підвищення соціальної відповідальності громадян, як формування індивідуального пакета соціальних послуг, створення особливої структури соціальних виплат, прийняття реципієнтами зустрічних зобов'язань щодо виходу з кризової ситуації (працевлаштування, участь в громадських програмах зайнятості, проходження курсу лікування і т. п.). Разом з тим, при виборі методів забезпечення адресності слід

враховувати всі їхні переваги і недоліки, а головне розглянути проблему соціального утримання і створення стимулів до самостійного виходу проблемних домогосподарств з кризової ситуації. Незважаючи на те що через низький рівень соціальних виплат в Україні ефект зниження стимулів до самостійної праці досить незначний, певні заходи щодо вирішення проблеми соціального утримання повинні прийматися вже на ранніх етапах становлення системи адресної соціальної допомоги.

Міжнародний досвід свідчить, що в світі немає жодної країни, якій вдалося б перемогти бідність. Відповідно стратегії боротьби з бідністю припускають систему заходів щодо формування ефективного ринку праці, включаючи підвищення мінімального рівня оплати праці, легалізацію тіньових доходів і розвиток програм зайнятості; а також зміна пріоритетів системи соціального захисту населення: від масштабного надання пільг різним категоріям громадян до адресності, тобто зосередження суспільних ресурсів на допомогу найбільш нужденним домогосподарствам. Коли заявник звертається до органів соціального захисту, отримання допомоги безпосередньо залежить від методології забезпечення адресності. Важливу роль відіграють також такі фактори, як продуманість стратегії поширення інформації, щоб бідні змогли дізнатися про можливості отримання допомоги, доступність місцевих органів соціального захисту і наявність належного контролю на місцевому рівні.

Також важливою складовою реформи державного соціального захисту осіб з інвалідністю має стати урахування тенденцій щодо децентралізації влади через підвищення ролі та значення місцевих владних інституцій, у тому числі місцевих територіальних громад. У контексті децентралізаційних процесів вартують уваги питання щодо покращення доступності та якості видів соціального захисту, у тому числі соціальних послуг, збільшення обсягу соціальних допомог та послуг, що надаються соціально вразливим верствам населення, розширення можливостей органів місцевого самоврядування провадити діяльність у соціальній сфері та забезпечувати зростання стандартів якості життя населення. При цьому видається

необхідним забезпечити оптимізацію розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, їх ефективну взаємодію, покращення адміністрування видів соціального захисту, ефективності використання коштів бюджетів усіх рівнів [18].

Всі виявлені у ході дослідження проблеми соціального захисту населення в Україні та шляхи їх вирішення згруповані у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Шляхи вирішення проблем соціального захисту населення України

Проблеми соціального захисту населення	Шляхи вирішення проблем соціального захисту населення
Підвищення кваліфікації зайнятих у сфері соціального захисту	- проведення спеціальних курсів підвищення кваліфікації; - зміна стандартів обслуговування у сфері соціального захисту.
Перехід до адресної допомоги	- безсистемні оплати мають перейти у форму адресної допомоги та відповідати потребам людей та сімей; - введення пільг з метою соціальної підтримки; - єдиний державний облік малозабезпечених верств населення.
Розробка стратегії боротьби з бідністю	- створення нових робочих місць; - підвищення розміру мінімальної заробітної плати; - регулярні виплати малозабезпеченим верствам населення.
Збільшення видатків на соціальний захист	- перегляд державного бюджету; - залучення інвесторів для розвитку соціальних проєктів; - створення фонду боротьби з бідністю.

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Проаналізувавши шляхи вирішення проблем соціального захисту населення можна зробити висновок, що держава повинна приділяти більше уваги конкретним проблемам сфери соціального захисту, а саме: зменшити кількість малозабезпеченого населення, збільшити соціальні виплати, розробляти нові та вдосконалювати вже існуючі програми соціального захисту. Також важливим кроком є підвищення професійної компетенції працівників сфери соціального захисту.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи наведене вище, пропонуємо поняття «соціальний захист населення» визначати як діяльність держави, що полягає у створенні відповідних інститутів, розробці заходів, застосуванні комплексу механізмів, призначених забезпечувати життєві та соціальні потреби соціально незахищених верств населення, реалізовувати їх громадянські права і свободи, створювати рівні можливості для інтеграції у суспільство. Розвиток державного управління соціальним захистом населення в Україні вимагає застосування сучасної методології вирішення проблем, які переважно належать до неструктурованих та слабо структурованих

В ході проведеного дослідження основних теоретичних аспектів категорій соціального захисту та соціального забезпечення було визначено пріоритетні напрямки, проблеми та шляхи розвитку соціальної сфери України на шляху євроінтеграції.

Проаналізовано умови функціонування діючої системи соціального захисту населення України. Визначено, що становлення соціального захисту та збільшення впливу саме цієї категорії прописано в Конституції України, а отже й розвиток інших соціальних складових, соціального забезпечення та страхування має належним чином регулюватися. Оскільки дані категорії мають не перероблюватися, а розвиватися та вдосконалюватися для покращення соціальних відносин в суспільстві в цілому. Вирішення проблем, пов'язаних із функціонуванням соціального захисту, є прерогативою держави як у сталій, так і в трансформаційній економіці. Також зазначено, що на сьогодні в сфері соціальних відносин, а саме існуючого соціального захисту в Україні, при реформуванні та вдосконаленні вже існуючої законодавчої бази все ж не достатньо здійснюється належний контроль, оскільки досі відсутній нормативний акт змістовного характеру, що регулює визначеність понять та їхню роль в соціальних відносинах. При дослідженні саме соціального захисту

малозабезпечених та пільгових категорій громадян згідно правового регулювання розглянуто найбільше проблемні групи населення, а саме : малозабезпечені сім'ї, інваліди загального захворювання, з дитинства I - II групи, особи, які постраждали внаслідок ЧАЕС, інвалідів та ветеранів війни, учасників АТО.

Вивчено довід провідних «соціальних держав» щодо формування моделей соціальної політики та зроблено висновок про наявність певного потенціалу в реалізації та розвитку цього питання щодо вдосконалення існуючого механізму надання соціальної допомоги малозабезпеченим громадянам в Україні. В нормах міжнародного права чітко встановлюються саме головні права, основні категорії прав людини. Використовуючи міжнародний досвід ми маємо можливість застосовувати власні норми, які вже виступають вдосконаленими порівняно до попереднього законодавства. Оскільки Україна ратифікувала багато міжнародних договорів відповідно має пристосовувати їх або на відміні від них створювати щось нове через покращення вже існуючого механізму забезпечення системи соціального захисту різних верств населення.

Визначено проблеми та шляхи удосконалення вітчизняної системи соціального захисту. Так, доведено, що проблема належного соціального захисту малозабезпечених та пільгових категорій громадян через впровадження державних соціальних допомог має на меті створення умов, за яких такі громадяни матимуть можливість на правову та матеріальну підтримку задля виходу зі скрутної ситуації, яка може бути певним проявом соціального ризику взагалі. Система соціального захисту малозабезпечених та пільгових категорій громадян є певною мірою складною саме через відсутність законодавчого акту, який би в повній мірі розглядав дану систему з існуючими групами в цілому, а оскільки при певному настанні ризику малозабезпеченості на сьогодні загальні засади реалізації права на державну допомогу не є згруповані, а ми бачимо певне дублювання соціальних допомог через різні законодавчі акти. На сьогодні досі чітко не

визначено питання щодо реалізації більш ефективного регулювання та впровадження органами управління в сфері соціального захисту малозабезпечених та пільгових категорій громадян ризиків пов'язаних з можливістю настання повторних захворювань, тобто з медичними ризиками. Соціальна підтримка пільгових категорій громадян щодо санаторно-курортного лікування на сьогодні відповідно не досить розвинена, оскільки досі наявні питання щодо кількості фінансування та надання відповідних послуг на достатньому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України “Про страхування”
3. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”
4. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням”
5. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. / Упоряд. Ю.К. Качуренко-2-е вид.- К.: Юрінформ, 1992.
7. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / авт.. кол.: В.А.Скуратівський, В.П.Трощинський, П.К.Ситник та ін.; за аг. Ред. В.А. Скуратівського, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2010. – 284 с.
8. Борецька Н.П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми. Монографія. – Донецьк: Янтар, 2001.
9. Реалії та перспективи розвитку соціальної сфери в умовах децентралізації / Чечель А.О., Тарасенко Д.Л., Сухова К.К. / Проблеми та перспективи розвитку державного управління в умовах реформування: [колективна монографія] / Заг. ред. Чечель А.О., Хлобистов Є.В. – Бельско-Бяла (Польща): Вища школа економіки та гуманітаристики, 2017.– С.272-287.
10. Хома Н. М. Типологія моделей соціальної держави: аналіз основних підходів / Н. М. Хома // Держава і право. — 2012. — Випуск 56.

11. Пігуль Н. Г. Типологія моделей фінансування розвитку соціальної сфери / Н. Г. Пігуль // Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. Суми, 2014. — Вип. 38. — С. 220–229.
12. Чорнодід І. С. Порівняння моделей соціально-орієнтованих економік / І. С. Чорнодід // Технологический аудит и резервы производства. — 2014. — No 2/2(16). — С. 34–38.
13. Соціальний звіт за 2016 рр. МСПУ. Київ.: 2017
p. <http://www.msp.gov.ua/timeline/Zviti.html>
14. Технологія прийняття управлінських рішень: Навч. Посіб. / Уклад. В.Д.Бакуменко. — К.: Вид-во НАДУ, 2007. — 20 с.
15. Наказ Міністерства соціальної політики України №575 від 06.04.2017 «Про встановлення граничної вартості путівки (ліжко-дня) у 2017 році
16. Закон України "Про пенсійне забезпечення". Закони України, Том 2. - К.: АТ "Книга", 1996. - С. 254 - 285.
17. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / [авт. кол. В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К.Ситник та ін.]; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського.— К. : НАДУ, 2010. — 284 с.
18. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — Суми : ФОП Соколик Б. В., 2010. — 48 с.
19. Кравченко М.В. Захист соціальний // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. — К. : НАДУ, 2011. Т. 4 : Галузеве управління / наук.-ред. колегія : М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. — 2011. — 648 с. — С. 270 – 271.
20. Скуратівський В. Соціальна політика: Навч. посібник / Скуратівський В., Палій О., Лібанова Е. — К.: Вид-во УАДУ, 1997. — 360 с.
21. Соціальний захист населення України : монографія / авт.кол.: І. Ф. Гнибіденко, М. В. Кравченко, О. Ф. Новікова та ін.; за ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. — К. : НАДУ, 2009. — 184 с.

22. Управління соціальним і гуманітарним розвитком : навч. посіб. / [авт. кол. В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, Е. М. Лібанова та ін.]; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського: у 2 ч. – К. : НАДУ, 2009. – Ч. 1. – 456 с.
23. Халецька А. А. Соціальний захист населення в Україні: теорія та практика державного управління: монографія / А. А. Халецька. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 430 с.
24. Руженський М. М. Трансформація інститутів соціального захисту населення в транзитивній економіці. дис. на здобуття наукового ступеня д.е.н. К.: 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/d26.006.01/2016/Ruzhenskyj_diss.PDF
25. Стойка А. Фінансування соціальної сфери: джерела і шляхи диверсифікації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02\(5\)/10savdsd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02(5)/10savdsd.pdf)
26. Пігуль Н., Люта О. Бойко А. Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні. Вісник НБУ, січень 2015 р. С. 30-35
27. Видатки зведеного бюджету України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> // Державна служба статистики України.
28. Видатки. Ціна держави. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/expenditure/>
29. Соціальний звіт за 2018 рр. МСПУ. Київ.: 2019 р. <http://www.msp.gov.ua/timeline/Zviti.html>
30. Руженський М. М. Трансформація інститутів соціального захисту населення в транзитивній економіці. дис. на здобуття наукового ступеня д.е.н. К.: 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.01/2016/Ruzhenskyj_diss.PDF

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. А.1. Система соціального захисту населення [32]

Додаток Б

Оцінка якості надання соціальних послуг за результатами опитування

Якісні показники	Добре	Задовільно	Незадовільно
Адресність та індивідуальний підхід	12 чол.	25 чол.	13 чол.
Результативність	7 чол.	20 чол.	23 чол.
Своєчасність	5 чол.	5 чол.	40 чол.
Доступність	9 чол.	15 чол.	26 чол.
Повага до гідності отримувача соціальної послуги	34 чол.	13 чол.	3 чол.
Професійність	8 чол.	30 чол.	12 чол.

Джерело: Розроблено автором на основі власних досліджень

Рис. В. 1. Система фінансового забезпечення соціальної сфери [32]

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління і адміністрування

РЕФЕРАТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:

«Реалізація державної політики у сфері соціального захисту населення»

Студента 4 курсу, 12 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне

управління та адміністрування»

Лисенко
Анна
Андріївна

(підпис студента)

Науковий керівник

д. е. н. доцент,
професор кафедри публічного
управління та адміністрування

Ладонько
Людмила
Степанівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2020

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних та додатків. Основний обсяг роботи становить 30 сторінок. Робота містить 2 рисунки, 4 таблиці.

Метою роботи є дослідження проблем реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення в Україні та визначення шляхів їх вирішення у контексті соціально-економічного розвитку держави.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення наступних завдань:

1. Узагальнення теоретичних основ державної політики у сфері соціального захисту населення.
2. Встановлення особливостей реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.
3. Дослідження системи соціального захисту населення України.
5. Виявлення проблемних питань реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення в Україні та шляхи їх вирішення.

Об'єкт дослідження: процес реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.

Предмет дослідження: теоретико-методичні підходи до дослідження змісту та тенденцій реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення.

Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: абстрактно-логічний, аналіз, статистичний метод.

У першому розділі розкриваються сутнісні характеристики та теоретичний аспект державної політики у сфері соціального захисту.

У другому розділі здійснюється оцінювання наявної системи соціального захисту та викладено пропозиції щодо її удосконалення.

Одержані результати можуть бути використані при удосконаленні системи соціального захисту населення як на загальнодержавному рівні так і на місцевому.

Під час підготовки роботи були застосовані наступні методи дослідження: порівняння, узагальнення та аналіз.

Практичне значення роботи полягає в проведенні аналізу шляхів реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення в Україні та розробки пропозицій щодо їх вдосконалення.

Анотація

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлені шляхи реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення, її проблеми та пропозиції вирішення. Визначено роль місцевого самоврядування в соціальному захисту населення. Узагальнено шляхи покращення соціального захисту населення. Виявлено основні проблеми соціального захисту населення як невід'ємної та взаємопов'язаної частини економіки України, що має власні особливості.

Ключові слова: місцеве самоврядування, соціальний захист, шляхи покращення.

Summary

The final qualification work covers the implementation of state policy in the field of social protection, its problems and solutions. The theoretical bases of social protection of the population are defined in the work. The role of local self-government in social protection of the population is determined. Ways to improve the social protection of the population are summarized. The main problems of social protection of the population as an integral and interconnected part of the economy of Ukraine, which has its own characteristics, have been identified.

Key words: local self-government, social protection, ways to improve.

Рецензія

на випускн кваліфікаційну роботу студентки

Лисенко Анни Андріївни

тема роботи

Реалізація державної політики у сфері соціального захисту населення»

Розвиток державного управління соціального захисту населення в Україні вимагає застосування сучасної методології вирішення проблем, які переважно належать до неструктурованих та слабо структурованих

В ході проведеного дослідження основних теоретичних аспектів категорій соціального захисту та соціального забезпечення було визначено пріоритетні напрямки, проблеми та шляхи розвитку соціальної сфери України на шляху євроінтеграції.

Метою роботи є дослідження проблем реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення в Україні та визначення шляхів їх вирішення у контексті соціально-економічного розвитку держави.

В випускній кваліфікаційній роботі проаналізовано та досліджено державну політику у сфері соціального захисту населення, визначено позитивні та негативні сторони реалізації, та методи покращення.

Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Завдання визначені метою дослідження, виконані в повному обсязі. Зміст і рівень виконання роботи свідчить про високу підготовку бакалавра. В цілому робота виконана відповідно до методичних рекомендацій та заслуговує позитивної оцінки, рекомендована до захисту, а її автор, Лисенко Анна Андріївна, на присвоєння ступеня бакалавр зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент

Натали́я Іванівна
соціального захисту населення
Білозерківської міської ради

Г.О. Вайгорська

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Лисенко Анна Андріївна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Реалізація державної політики у сфері соціального захисту населення» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«25» травня 2020 року

_____ (підпис)

Кабинет - Антиплагиат

users.antiplagiat.ru/cabinet

Окончил вуз в 2019 году или готовились к защите в 2020 году? Приглашаем тебя принять участие в [У Всероссийском конкурсе дипломов «Be First!»](#) Автор лучшей дипломной работы получит ценный денежный приз! Подробнее о конкурсе можно узнать [здесь](#).

АНТИПЛАГИАТ
ТВОРИТЕ СОБСТВЕННЫМ УМОМ

ПОЛЬЗОВАТЕЛЬ
gaichka55@gmail.com

БАЛЛОВ
0

ТАРИФ
Бесплатный доступ (0/0)

МОДУЛИ И КОЛЛЕКЦИИ
Подключено: 1 смотреть

МЕНЮ

КАБИНЕТ

Поиск по названию документов

ДОБАВИТЬ ДОКУМЕНТ

ДОБАВИТЬ ТЕКСТ

ПАПКИ

Корневая папка 1

создать

удалить

переименовать

переместить

1 документ

Показывать по 10 20 50 100

1/1

ПЕРЕМЕСТИТЬ

УДАЛИТЬ

ИСТОРИЯ ОТЧЕТОВ

Название

БР Лисенко 25.05

Дата загрузки

25 Май 2020 18:52

Оригинальность

88,53%

ПОСМОТРЕТЬ РЕЗУЛЬТАТЫ

ГЛАВНАЯ

ИСТОРИЯ ОБНОВЛЕНИЙ

ПОМОЩЬ

КОНТАКТЫ

Сайт для корпоративных клиентов

Пользовательское соглашение

Соглашение об обработке персональных данных

АО "Антиплагиат" 2005-2020 © Все права защищены

Уникальность текста 53%

progaonline.com/antiplagiat/result/2bafdcbe170e50dab92916e7bf85fc

proga online

Каталог

Вход

Регистрация

Поиск

Уникальность текста 87,8%

Проверить новый текст

Проверить большой текст

Проверить сайт на уникальность

Повысить уникальность

Синхронизатор PRO

Проверить орфографию

Оценить качество

Качество PRO

Удовлетворительно. Текст желательно доработать. Некоторые фразы не уникальны.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ 2.1 Система соціального захисту населення України Соціальний захист населення – це комплекс суспільно-економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо). Складові системи соціального захисту населення – система соціального страхування, пов'язана з трудовою діяльністю (пенсії, допомога у випадку тимчасової непрацездатності і безробіття, одноразові грошові виплати) та соціальні пенсії – система допомоги сім'ям з дітьми; – адресні соціальні допомоги малозабезпеченим верствам населення – житлові субсидії, – компенсації та пільги громадянам, які потерпіли від техногенно-екологічних і природних катастроф. Витрати на допомогу по тимчасовій непрацездатності за 2019 рік порівняно з 2018 роком збільшилися на 1 341,4 млн. грн., або на 15,9 відсотка. При цьому, загальна кількість днів тимчасової непрацездатності зменшилася на 8% і становить 34 839 574 днів. Середньоденний розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності за 2019 рік склав 281,40 грн. проти 223,42 грн. за 2018 рік, тобто зріс на 26 відсотків. В умовах розбудови української державності та розвитку ринкових відносин потребують гарантії соціального захисту усі прошарки населення України особливо пільгові категорії громадян. Виникає зростання потреби в ефективному соціальному захисті, що викликане погіршенням добробуту населення в умовах економічних і соціальних перетворень при переході до ринкового розвитку суспільства, коли значна кількість людей поставлена на межу виживання. Погіршується соціальне та майнове розшарування, що призводить до розбалансування можливостей відоплення основних соціальних потреб населення. Продовжують залишатись низьким рівень та якість життя. За останні роки збільшилася майже вдвічі кількість пенсіонерів за віком, безпритульних і нужденних, що вимагає від держави забезпечення соціальних гарантій та організації ефективної соціальної підтримки цих верств. Важливе місце у системі державного соціального захисту займає соціальна допомога. Це турбота держави про громадян, які потребують підтримки, сприяння у зв'язку з віком, станом здоров'я, спеціальним станом та малозабезпеченістю. Отже, завданням соціальної допомоги є поліпшення матеріального стану людей незалежно від їх трудової діяльності. Соціальний захист в Україні реалізується через матеріальне забезпечення економічно активного населення (шляхом соціального страхування), пенсійне забезпечення, соціальну допомогу найбільш вразливим категоріям, матеріальну допомогу сім'ям з дітьми, компенсації, індексації та пільги населенню, соціальне обслуговування тощо. Таким чином, соціальний захист здійснюється за допомогою соціального забезпечення та соціальної допомоги. На шляху розвитку України до європейського рівня життя необхідно забезпечити достатній рівень соціального захисту населення. Сьогодні Україна вибрала політику спрямовану на прийняття європейських норм в українське законодавство, що дозволить стабілізувати економіку, створити умови нормативно-регуляторної бази та змінити соціальну захищеність громадян, створити лінійні рівні, які будуть жити в країні. Поліпшення соціального захисту населення шляхом запровадження ефективних програм, спрямованих на поліпшення умов життя громадян.